

Zato u povodu ovoga jubileja ističemo veliku zahvalnost katedralnom zboru „Albe Vidaković“ za sve što je učinio kao doprinos našoj duhovnoj kulturi i njegovanju, čuvanju naše glazbene baštine.

Zbog svih tih zasluga posebice zahvaljujemo s. Mirjam Pandžić kao ravnateljici, jer je neizmjenom ljubavlju i velikom upornošću, znanjem uspješno vodila katedralni zbor tijekom 20 godina. Svojim umjetničkim radom ostavila je duboki trag u duhovnom i kulturnom životu grada Subotice.

Također najiskrenijim riječima treba zahvaliti svim članovima katedralnog zbora koji su svojom žrtvom i ljubavlju pomogli rad i razvitak umjetničkoga crkvenog zbora.

Među članovima katedralnog zbora posebno treba istaći zalaganje Jelice Skenderović, koja je najviše pomagala u svim tehničkim pripremama oko organiziranja cjelokupnog rada zbora.

Da bismo u proslavi ovog jubileja katedralnog zbora mogli procijeniti njegove zasluge, moramo se zamisliti kakve bi bile naše crkvene svečanosti i kulturne priredbe bez njegovog sudjelovanja. Koliko bismo bili siromašniji u našem duhovnom i kulturnom životu.

Uz zahvalnost želimo zboru puno uspjeha u daljnjem radu i da njegovo pjevanje bude slavljenje Stvoritelja svih ljepota, da i ubuduće čuva i unapređuje vrednote naše vokalne liturgijske glazbe.

Bela GABRIĆ

GLAZBENI DOGAĐAJI

O MODERNOJ PRAIZVEDI NEKOLIKO DJELA ZA ORGULJE I PRAIZVEDBI NOVE SKLADBE A. KLOBUČARA

Veliki su kapital restaurirane orgulje u Hrvatskoj.

Kapital, to veći ako se osim u liturgijske svrhe ti instrumenti iskoriste i za izvođenje glazbe iz hrvatske glazbene baštine. Uz to, dobro uređeni instrumenti pogodni su i za izvedbu suvremene glazbe. Pokazao je to niz od osam koncerata održanih tijekom srpnja 1993. godine u župnim crkvama u Grožnjanu, Malom Lošinj, zatim na otoku Braču u Postirama, Sutivanu, Pučišćima, Supetru, Sumartinu te na Hvaru u Vrbovskoj.

Spajanjem napora oko organološkog vrednovanja instrumenata, restauratorskih zahvata, muzikoloških istraživanja u hrvatskim glazbenim arhivima i poticanjem skladatelja na daljnje stvaranje vratilo bi se orguljama ono mjesto u našoj muzičkoj kulturi koje su one imale u prošlosti. To je takorekuć zahtjev sadašnjeg trenutka ali i spona ka budućem vremenu. Spona sa kulturom Zapadne Europe.

Poznato je da su arhivi muzikalija u Hrvatskoj još uvijek u velikoj mjeri nepoznanica. U potrazi za novim još neobjavljenim skladbama iz hrvatske glazbene baštine kao dobar putokaz može poslužiti Katalog muzikalija iz arhiva Franjevačkog samostana u Omišu. Katalog što ga je sastavila mr. Vjera Katalinić omogućava odabir potencijalno najinteresantnijih djela. Nakon

pribavljanja naručenih materijala pregledom je ustanovljen niz kompozicija koje zavređuju ovovjeko koncertno izvođenje kao i objavljivanje tiskom. Rukom pisane tekstove trebalo je ponajprije točno pročitati, potom popraviti mnogobrojne pogreške koje su se zatekle u rukopisima. Na kraju je trebalo u nekolici djela načiniti i značajnije zahvate kako bi se postiglo stanovito uravnoteženje forme te izbjegle grube pogreške u periodizaciji glazbenog materijala.

Dobiven je tako niz skladbi za čembalo i orgulje koje su čekale svoju ovovjeku praizvedbu. Izvođenje orguljskih kompozicija traje približno 40-tak minuta što ispunjava tek jedan dio koncertne večeri. Zato je preostali dio koncertnog programa dopunjen sa izvođenjem nekoliko djela Girolama Frescobaldia te praizvedbom skladbe *Tri minijature za orgulje* zagrebačkog kompozitora i orguljaša Anđelka Klobučara.

Sa željom boljeg informiranja daje se na uvid koncertni program kao i popratni tekst (za otok Brač!) koji je trebao biti vodičem posjetiteljima koncerta.

KONCERT EMIN ARMANO orgulje – Zagreb

Program:

1. G. Frescobaldi: *Inno Ave Maris Stella*
Toccata Quarta
Canzone Prima
Aria detta Balletto
2. A. Klobučar: *Tri minijature za orgulje* (praizvedba)
Intrada
Pastorale
Tokata

Iz glazbene zbirke Franjevačkog samostana u Omišu

3. Anonymus iz Ancone: *Sonata*
Andante sostenuto
Andante
4. F. Bertoni: *Allegretto*
5. Anonymus: *Andante non troppo*
6. Anonymus: *Allegretto*
7. Anonymus: *Pastorale*
8. Anonymus: *Adagio*
9. Anonymus: *Concerto a Flauto traverso*

Brač je u pogledu umijeća gradnje orgulja u mnogočemu značajna sredina. Zbog prirode svojih stanovnika nije primao mnoge i različite utjecaje. Pateći zbog pomanjkanja postojanja razvijenih oblika gradskog življenja uspio je srećom zadržati svoj iskonski mentalitet. Kada govorimo o orguljama vidljivo je da je ta trajna zatvorenost Bračana sačuvala niz orgulja od znatnih preuređenja ili čak od uništenja. Velika je to sreća jer su tako očuvani instrumenti Nakića, Callida, Moscatellija.

Značenje tih graditeljskih imena to je veće kada se zna da je Petar Nakić (1694.–1769?, sin Jurja i Doroteje Nakić) rodonačelnik novomletačko-dalmatinske graditeljske škole gradnje orgulja. On je postojećoj venecijanskoj graditeljskoj školi pridodao nove omjere u gradnji svirala pa je postigao veći sklad niskih i visokih tonova, prvi je uveo registre jezičnjaka (*tromboncini i trombe*) te usavršavao kolektiv *tira tutti*. S tim novinama u gradnji orgulja uskoro se proćuo pa gradi veoma mnogo po Italiji i Dalmaciji. Njegova se radionica održala sve do I.

svjetskog rata. Poslije Nakića vodili su je njegovi najbolji učenici Dazzi, Callido sa sinovima, Bazzani. Jedna od poznatijih samostalnih radionica njegovih učenika jest radionica Moscatelli.

U svjetlu tih spoznaja treba shvatiti vrijednost koju čine orgulje otoka Brača – izuzetno uspješna graditeljska ostvarenja graditelja koji su značajni i izvan nacionalnih, hrvatskih okvira. Nabrojimo ih redom!

Petar Nakić gradi 1753. godine orgulje u Nerežišću (možda 1753. i u Supetru),

Gaetano Moscatelli 1793. u Pučišću, 1799. u Sutivanu, Callido 1820. u Milni.

Program koji slušamo na današnjem koncertu u potpunosti je biran prema tipu i mogućnostima izvođenja na orguljama novomletačko-dalmatinske odnosno Nakićeve graditeljske škole. Dakle djela koja se s lakoćom izvode na instrumentu sa samo jednim manualom i malenim brojem tipaka u pedalu. Osim toga specifičnost razdiobe registara na tonovima cis¹-d¹ pruža mogućnost vođenja u smanjenom opsegu dvije različito registrirane dionice pa je i to jedan od kriterija odabira programa za večerašnji koncert.

GIROLAMO FRESCOBALDI (Rim, 1583. – Rim, 1643.) proslavio se za života po svojem vrsnom orguljaškom umijeću. Kao kompozitor i pedagog bio je poznat i izvan Italije pa je kod njega učio niz njemačkih orguljaša i kompozitora. Bio je majstor polifonije; prozvaše ga „Talijanski Bach“. Iz pozamašnog opusa pisanog za orgulje večeras slušamo prvo dvije crkvene a potom dvije svjetovne kompozicije iz *II. knjige tokata, kancona itd. iz 1637. godine.*

Hrvatski skladatelj i orguljaš ANĐELKO KLOBUČAR (Zagreb, 1931.), orguljaš Zagrebačke katedrale, profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, nezaobilazno je ime hrvatske glazbe. *Tri minijature* za orgulje nastale su na poticaj E. Armana sa napomenom da odgovaraju mogućnostima izvođenja na instrumentima Nakićeve graditeljske škole. Djelo je nastalo u lipnju 1993. godine.

Cijeli drugi dio večeri posvećen je Ferdinandu Bertoniiju i nizu anonimnih autora čije su skladbe pronađene u Glazbenom arhivu Franjevačkog samostana u Omišu. Te skladbe sa prilaza XVIII. u XIX. stoljeće, otkrivaju nam kakva je glazba odjekivala crkvama duž istočne obale Jadrana. Ponekad nejasna u formi, ponekad nevjesta u harmonijskim rješenjima, ponekad nespretna u vođenju dionica pokazuje gotovo uvijek svježinu invencije koja i danas može zagolicati pažnju slušatelja. Nekoliko malih stavaka otkriva da su u kompozitorovoj mašti nastala tako da bi se podjednako mogla izvoditi na orguljama i čembalu. To je uobičajena pojava u Europi toga doba koja na našim prostorima ima i stanovitu retardaciju. Doba kada su ta djela nastajala doba je još uvijek kompozitora – izvođača pa se stoga današnji izvodilac morao potruditi napraviti upotrebljivu redakciju kakvu je nekadašnji umjetnik bio spreman napraviti pri svakom novom izvođenju!

Pisac ovog izvješća zahvaljuje se akademiku Anđelku Klobučaru za pruženu pomoć prilikom priređivanja rukopisa za moderno izvođenje. Posebnu mu pak zahvalnost duguje zbog spremnosti da po narudžbi komponira *Tri minijature za orgulje!*

Emin ARMANO

ZAGREBAČKI LJETNI FESTIVAL 1993.

U hvalevrijednoj organizaciji KONCERTNE DIREKCIJE ZAGREB već dvanaestu godinu Zagrebački ljetni festival bilježi uspješnu djelatnost u kulturi obračujući se vrijednim i raznovrsnim programima brojnom slušateljstvu, kao zorni pokazatelj istinske potrebe ljudi ove zemlje za kulturom i umjetnošću.

Ovoljetni Festival održavao se u znaku skore proslave 900. OBLJETNICE UTEMELJENJA ZAGREBAČKE BISKUPIJE (1094.) pod pokroviteljstvom Sabora Republike Hrvatske, Poglavarstva grada Zagreba, u suorganizaciji „Večernjeg lista“ iz Zagreba i uz donacije brojnih renomiranih tvrtki.

Glede izvrsno sačuvane povijesne jezgre glavnoga grada Hrvatske, u tijeku svih godina Festival se odvija unutar nekadašnjih zidina Građeca (Gornji grad), u Zagrebačkoj katedrali i na Trgu bana J. Jelačića – u skladu s porukom A. G. Matoša: „Idite noću na Grič i kao iz misterijskog fonografa čut ćete poruku toga grada, te zemlje, tog naroda...“

Ovoga ljeta sadržaj priredaba Festivala, koncertima i šarolikim spektrom međunarodne smotre folklor, proširen je večerima šansona i s predstavama glumačke družbe „Histrion“.

Lijepim izborom koncertnoga ovoljetnog Festivala Koncertna direkcija Zagreb je pružala nazočnom slušateljstvu osmišljene nastupe domaćih i inozemnih glasovitih umjetnika. Tako su u Atriju muzejskog prostora, Zagrebačkoj katedrali i u crkvi sv. Katarine na Gornjem gradu nastupali:

- pijanisti GABRIEL TACCHINO (F. Schubert, L. v. Beethoven, F. Chopin i F. Liszt), KATARINA KRPAN (sa Zagrebačkim solistima, violinistom Tonkom Ninićem i kontrabasistom Mariom Iveljom), DANIJELA PETRIĆ (s Hrvatskim komornim orkestrom kojim je ravnao Berislav Šipuš) i RAGNA SCHRIMER (J. S. Bach, L. v. Beethoven i F. Chopin);
- vokalni solisti MARTHA COLALILO i WALTER DONATI (operne arije sa *Zagrebačkom filharmonijom* kojom je ravnao Anton Guadagna), DARIJA HRELJANOVIĆ, s. CECILJA PLEŠA, ŽELIMIR PUŠKARIĆ, MARK HORNBAKER i MATIŠA RAJČIĆ (sa zborom *Collegium pro musica sacra* i zborom *Schola cantorum CPMS* kojima je ravnala s. Imakulata Malinka a na orguljama je pratio Anđelko Klobučar), MIROSLAV ŽIVKOVIĆ (s *Hrvatskim oktetom* kojim je ravnao Igor Kuljerić a na orguljama je pratila Ljerka Očić – Turkulin), DUNJA VEJZOVIĆ (F. Schubert, R. Schumann, H. Wolf, H. Duparc i R. Strauss uz glasovir Đorđa Stanettia), MILJENKA GRĐAN, KATJA MARKOTIĆ, ŽELIMIR PUŠKARIĆ i JOSIP LEŠAJA (pjesme B. Berse i *Liebesliedwalzer* op 52 J. Brahmsa uz glasovir četveroručno Ljubomir Gašparović i Emin Armano) i NEVEN BELAMARIĆ (arije J. S. Bacha pratio na orguljama Mario Penzar);
- atraktivni nastupi STUDIJA ZA SUVREMENI PLES „TCHI TCHIAO“ (B. Fort: 12 Haiku L' Importance des limites), SOLISTA I ANSAMBALA MADŽARSKOG RADIJA (madžarska folklorna tradicija), „ASSIEME CHITARRISTICO ITALIANO“ (F. G. Lorca: Canciones populares antiguas), MALI SIMFONIJSKI ORKESTAR IZ UKRAJINE (W. A. Mozart i P. I. Čajkovski, sa solistom violinicom Alinom Komisarovom i dirigentom Vladi-